

МАТЕРЬЯЛЫ ДА XIX З'ЕЗДА ПАРТЫІ

УСІМ АБКОНАМ, КРАЙКОМОНАМ І ЦК КОМПАРТЫІ САОУЗНЫХ РЭСПУБЛІК

Цэнтральны Камітэт ВКП(б) абавязвае вас разгарнуць шырокае абмеркаванне праектаў па новай пяцігодцы і па Статуту партыі, пачаўшы гэтую справу па магчымасці з пярвічных арганізацый. Да абмеркавання трэба прыцягнуць усіх членаў і кандыдатаў партыі, забяспечыўшы поўную свабоду крытыкі. Партыйная прэса павінна прадставіць свае старонкі для публікацыі як станоўчых, так і крытычных артыкулаў.

ЦК абавязваў рэдакцыю «Правды» ўстанавіць на старонках «Правды» спецыяльны раздзел пад загалоўкам «Матэрыялы да XIX з'езда партыі», дзе друкаваць артыкулы і заўвагі таварышаў па пытаннях парадку дня з'езда.

Рэдакцыя «Правды» заклікае арганізацыі партыі і асобных таварышаў прыняць удзел у абмеркаванні пытанняў з'езда і накіроўваць у «Правду» адпаведныя артыкулы і заўвагі.

САКРАТАРЫЯТ ЦК ВКП(б).

А Д Р Э Д А К Ц Ы І „ П Р А В Д Ы “

Цэнтральны Камітэт Усесаюзнай Комуністычнай партыі (большэвікоў) паставіў заклікаць усе кіруючыя арганізацыі партыі разгарнуць абмеркаванне праектаў па новай пяцігодцы і па Статуту партыі перш за ўсё ў пярвічных арганізацыях партыі. Да абмеркавання трэба прыцягнуць усіх членаў і кандыдатаў партыі, забяспечыўшы поўную свабоду крытыкі. Партыйная прэса павінна прадставіць свае старонкі для публікацыі як станоўчых, так і крытычных артыкулаў.

ЦК абавязваў рэдакцыю «Правды» ўстанавіць на старонках «Правды» спецыяльны раздзел пад загалоўкам «Матэрыялы да XIX з'езда партыі», дзе друкаваць артыкулы і заўвагі таварышаў па пытаннях парадку дня з'езда.

Рэдакцыя «Правды» заклікае арганізацыі партыі і асобных таварышаў прыняць удзел у абмеркаванні пытанняў з'езда і накіроўваць у «Правду» адпаведныя артыкулы і заўвагі.

ЗМЯНЕННІ Ё СТАТУЦЕ ВКП(б)

Тэзісы даклада тав. Хрушчоў Н. С. на XIX з'ездзе ВКП(б)

На разгляд XIX з'езда ВКП(б) уносяцца дадаткі і змяненні да Статута партыі. Неабходна гэта дадаткаў і змяненняў выказаць тым, што неслыханы пункт.

Статута ўсталяваць і ў Статуте павінен быць адлюстраваны вопит у галіне партыйнага будаўніцтва, накоплены партый за гады, праішоўшы пасля XVIII з'езда.

арганізацыя вяртае злом з'яўляецца занадта падыход да падбору кадраў, калі гэты падбор ажыццяўляецца па прызначэнні прыяцельскіх адносін, асабістай адданасці, зямляцтва і сваяцтва. Яна, што такі падбор работнікаў нічога агульнага не мае з прынцыпамі, устаноўленымі нашай партыяй, і наносіць шкоду партыі.

а) наведанні ў кіруючыя партыйныя органы аж да Цэнтральнага Камітэта партыі аб недахопах у рабоце, не звязваючы на асобы. Член партыі не мае права ўтойваць недавальную становавіча справу, праходзіць міма неправільных дзеянняў, якія наносіць шкоду інтарсам партыі і дзяржавы. Той, хто перашкаджае члену партыі выконваць гэты абавязак, павінен строга карацца, як парухальнік волі партыі;

то, як паказала практыка, гэтую работу мэтазгодна сканцэнтравана ў адным органе — Сакратарыяце, у сувязі з чым у далейшым Аргбіро ЦК не мець.

вектага Саюза арганізуе: для кіравання работай ЦК паміж пленумамі — Празідыум, для кіравання бегучай работай, галоўным чынам па арганізацыі правёркі выканання рашэнняў партыі і падбору кадраў, — Сакратарыят.

1. АБ НОВЫМ НАЙМЕНАВАННІ ПАРТЫІ І ВЫЗНАЧЭННІ У СТАТУЦЕ ГАЛОУНЫХ ЗАДАЧ ПАРТЫІ

Наспела неабходнасць укладання найменавання нашай партыі. Мэтазгодна Усесаюзнай Комуністычнай партыі (большэвікоў) надалей называць «Комуністычная партыя Савецкага Саюза», улічваючы, што, па-першае, найменаванне партыі — Комуністычная партыя Савецкага Саюза з'яўляецца больш дакладным, па-другое, у сучасны момант няма патрэбы захоўваць падвойнае найменаванне партыі — комуністычная і большэвіцкая, паколькі словы «комуніст» і «большэвік» выражаюць адзін змест.

людзей рабочага класа, працоўных сялян і працоўнай інтэлігенцыі. Комуністычная партыя Савецкага Саюза, арганізаваная сярод рабочага класа і працоўнага сялянства, дасягнула ў выніку Бастрычніцкай Рэвалюцыі 1917 года зваржэння ўлады капіталістаў і памешчыкаў, арганізаванай дыктатурай пролетарыята, ліквідацыі капіталізма, знішчэння эксплуатацыйнага чалавеча чалавек і забяспечыла пабудову сацыялістычнага грамадства.

У Статуте павінен быць адлюстраваны вопит у галіне партыйнага будаўніцтва, накоплены партый за гады, праішоўшы пасля XVIII з'езда.

і) быць праўдзівым і сумленным перад партыяй, не дапускаць утойвання і скажэння праўды. Непраўдзівасць камуніста перад партыяй і абман партыі з'яўляюцца найжорсткім злом і несумяшчальны з прабываннем у яе радах;

У сувязі з гэтым параграф 34 Статута неабходна ізажыць у наступнай рэдакцыі: «Цэнтральны Камітэт Компартыі Саюза ў РАМЭТЭГ ПАРТЫІНАГА КАНТРОЛЮ

«Цэнтральны Камітэт Компартыі Савецкага Саюза арганізуе пры ЦК Камітэт Партыйнага Кантролю.

Раздзелу першага Статута партыі трэба даць назву — «Партыя. Члены партыі, іх абавязкі і правы». Мэтазгодна перадаць ізажыць у наступнай рэдакцыі: «Цэнтральны Камітэт Компартыі Саюза ў РАМЭТЭГ ПАРТЫІНАГА КАНТРОЛЮ

Цяпер галоўныя задачы Комуністычнай партыі Савецкага Саюза заключаюцца ў тым, каб пабудавалі камуністычнае грамадства шляхам паступовага пераходу ад сацыялізму да камунізму, няспынна павышаць матэрыяльны і культурны ўзровень грамадства, выхоўваюць членаў грамадства ў духу інтэрнацыяналізму і ўстанавілі брацкія сувязі з працоўнымі ўсіх краін, усмерна ўмацоўваюць актыўны абарону Савецкай Радзімы ад агрэсіўных дзеянняў іе ворагаў».

а) усмерна ахоўваць адзінства партыі, як галоўную ўмоу сілы і магутнасці партыі;

а) на любым пасту, даручаным партыяй, няўхільна праводзіць указанні партыі аб правільным падборы кадраў па іх палітычных і дзелавых якасцях. Паруханне гэтых указанняў, падбор работнікаў па прызначэнні прыяцельскіх адносін, асабістай адданасці, зямляцтва і сваяцтва несумяшчальны з прабываннем у партыі.

9. АБ РЭАГАНІЗАЦЫІ КАМІСІІ ПАРТЫІНАГА КАНТРОЛЮ

а) правірае захаванне членамі і кандыдатамі партыі партыйнай дысцыпліны, прыцягвае да адказнасці камуністаў, вinyaтых у паруханні праграмы і Статута партыі, партыйнай і дзяржаўнай дысцыпліны, а таксама парухальніцкай партыйнай маралі (абман партыі, няяснасць і няшчырасць перад партыяй, паклёп, браракратызм, бытавая разбэшчанасць і г. д.);

«1. Комуністычная партыя Савецкага Саюза ёсць добраахвотны баямы саюз аднадушцаў-комуністаў, арганізаваны з

У сувязі з паданым уводнай часткі да Статута не мець.

а) усмерна ахоўваць адзінства партыі, як галоўную ўмоу сілы і магутнасці партыі;

а) на любым пасту, даручаным партыяй, няўхільна праводзіць указанні партыі аб правільным падбору кадраў па іх палітычных і дзелавых якасцях. Паруханне гэтых указанняў, падбор работнікаў па прызначэнні прыяцельскіх адносін, асабістай адданасці, зямляцтва і сваяцтва несумяшчальны з прабываннем у партыі.

10. АБ АПАРАЦЕ ЦК ПАРТЫІ І МЯСЦОВЫХ ПАРТЫІНАГА ОРГАНАУ

а) правірае захаванне членамі і кандыдатамі партыі партыйнай дысцыпліны, прыцягвае да адказнасці камуністаў, вinyaтых у паруханні праграмы і Статута партыі, партыйнай і дзяржаўнай дысцыпліны, а таксама парухальніцкай партыйнай маралі (абман партыі, няяснасць і няшчырасць перад партыяй, паклёп, браракратызм, бытавая разбэшчанасць і г. д.);

2. ХТО МОЖА БЫЦЬ ЧЛЕНАМ ПАРТЫІ

тыя складаецца з людзей рабочага класа, працоўных сялян і працоўнай інтэлігенцыі.

а) усмерна ахоўваць адзінства партыі, як галоўную ўмоу сілы і магутнасці партыі;

а) на любым пасту, даручаным партыяй, няўхільна праводзіць указанні партыі аб правільным падбору кадраў па іх палітычных і дзелавых якасцях. Паруханне гэтых указанняў, падбор работнікаў па прызначэнні прыяцельскіх адносін, асабістай адданасці, зямляцтва і сваяцтва несумяшчальны з прабываннем у партыі.

11. АБ УДАКЛАДНЕННІ ЗАДАЧ МЯСЦОВЫХ ПАРТЫІНАГА ОРГАНАУ

а) правірае захаванне членамі і кандыдатамі партыі партыйнай дысцыпліны, прыцягвае да адказнасці камуністаў, вinyaтых у паруханні праграмы і Статута партыі, партыйнай і дзяржаўнай дысцыпліны, а таксама парухальніцкай партыйнай маралі (абман партыі, няяснасць і няшчырасць перад партыяй, паклёп, браракратызм, бытавая разбэшчанасць і г. д.);

«2. Членам Комуністычнай партыі Савецкага Саюза можа быць любы працоўны, грамадзянін Савецкага Саюза, які не эксплуатае чужой працы, прызнае праграму і Статут партыі, актыўна садзейнічае іх ажыццяўленню, працуе ў адной з арганізацый партыі і выконвае ўсе рашэнні партыі.

У нашай краіне ў выніку перамогі сацыялізму ліквідаваны эксплуатацыйны клас, не існуе эксплуатацыйнага чалавеча чалавек. Савецкае грамадства складаецца з дружэственных класаў. Умацавалася маральна-палітычнае адзінства савецкага народа.

а) усмерна ахоўваць адзінства партыі, як галоўную ўмоу сілы і магутнасці партыі;

а) на любым пасту, даручаным партыяй, няўхільна праводзіць указанні партыі аб правільным падбору кадраў па іх палітычных і дзелавых якасцях. Паруханне гэтых указанняў, падбор работнікаў па прызначэнні прыяцельскіх адносін, асабістай адданасці, зямляцтва і сваяцтва несумяшчальны з прабываннем у партыі.

12. АБ ПЫТАННІ АБ ВЫКЛЮЧЭННІ ЧЛЕНА ЦК КОМПАРТЫІ САОУЗНЫХ РЭСПУБЛІК, КРАЙКОМА, АБКОНА, АКРУГКОМА, ГАРКОМА, РАЙКОМА ПАРТЫІ

а) правірае захаванне членамі і кандыдатамі партыі партыйнай дысцыпліны, прыцягвае да адказнасці камуністаў, вinyaтых у паруханні праграмы і Статута партыі, партыйнай і дзяржаўнай дысцыпліны, а таксама парухальніцкай партыйнай маралі (абман партыі, няяснасць і няшчырасць перад партыяй, паклёп, браракратызм, бытавая разбэшчанасць і г. д.);

«3. АБ АБАВЯЗКАХ ЧЛЕНАУ ПАРТЫІ

Новыя задачы, якія ставяць перад Комуністычнай партыяй у будаўніцтве камуністычнага грамадства, патрабуюць павышэння адказнасці членаў партыі за справу партыі. Таму ў прапануемым параграфі аб членстве ў партыі ў новай рэдакцыі ўказваецца, што членам партыі можа быць той, хто не толькі прызнае праграму, Статут партыі, але і актыўна садзейнічае іх ажыццяўленню і выконвае ўсе рашэнні партыі.

а) усмерна ахоўваць адзінства партыі, як галоўную ўмоу сілы і магутнасці партыі;

а) на любым пасту, даручаным партыяй, няўхільна праводзіць указанні партыі аб правільным падбору кадраў па іх палітычных і дзелавых якасцях. Паруханне гэтых указанняў, падбор работнікаў па прызначэнні прыяцельскіх адносін, асабістай адданасці, зямляцтва і сваяцтва несумяшчальны з прабываннем у партыі.

13. АБ РАЗМЕРАХ ЧЛЕНСКИХ УЗНОСАУ ДЛЯ ЧЛЕНАУ ПАРТЫІ І КАНДЫДАТАУ

а) правірае захаванне членамі і кандыдатамі партыі партыйнай дысцыпліны, прыцягвае да адказнасці камуністаў, вinyaтых у паруханні праграмы і Статута партыі, партыйнай і дзяржаўнай дысцыпліны, а таксама парухальніцкай партыйнай маралі (абман партыі, няяснасць і няшчырасць перад партыяй, паклёп, браракратызм, бытавая разбэшчанасць і г. д.);

«4. ЧЛЕН ПАРТЫІ МАЕ ПРАВА:

Члены партыі павіны ўсталяваць у сваёй частцы камуністаў даволі шырокае распаўсюджанне набылі праўдзівым палітычным бясхлестнасці і ратаеіства, факты разгалашэння партыйнай і дзяржаўнай тайны. Палітычная пільнасць абавязкова для кожнага камуніста на любым участку і ва ўсякай абстаноўцы. У Статуте неабходна ўсталяваць, што непраўдзівасць камуніста перад партыяй і абман партыі з'яўляюцца найжорсткім злом і несумяшчальны з прабываннем у яе радах.

а) усмерна ахоўваць адзінства партыі, як галоўную ўмоу сілы і магутнасці партыі;

а) на любым пасту, даручаным партыяй, няўхільна праводзіць указанні партыі аб правільным падбору кадраў па іх палітычных і дзелавых якасцях. Паруханне гэтых указанняў, падбор работнікаў па прызначэнні прыяцельскіх адносін, асабістай адданасці, зямляцтва і сваяцтва несумяшчальны з прабываннем у партыі.

14. АБ ПЭРАУТВАРЭННІ ПАЛІТБЮРО У ПРЭЗІДЫУМ ЦЭНТРАЛЬНАГА КАМІТЭТА ПАРТЫІ

а) правірае захаванне членамі і кандыдатамі партыі партыйнай дысцыпліны, прыцягвае да адказнасці камуністаў, вinyaтых у паруханні праграмы і Статута партыі, партыйнай і дзяржаўнай дысцыпліны, а таксама парухальніцкай партыйнай маралі (абман партыі, няяснасць і няшчырасць перад партыяй, паклёп, браракратызм, бытавая разбэшчанасць і г. д.);

«5. АБ ПЭРАУТВАРЭННІ ПАЛІТБЮРО У ПРЭЗІДЫУМ ЦЭНТРАЛЬНАГА КАМІТЭТА ПАРТЫІ

У гэтай сувязі трэба сказаць, што сярод часткі камуністаў мае месца шкодна думка аб тым, што члены партыі не павінны наведваць у кіруючыя партыйныя органы аж да Цэнтральнага Камітэта аб недахопах у рабоце. Нарядка можна сустрэць факты, калі адказныя работнікі перашкаджаюць камуністам ускрываць перад кіруючым партыйным органам, перад ЦК недавальную становавіча справу на той падставе, што гэта нібыта перашкаджае ім у рабоце. Яна, што партыя абавязана павялічыць у кіруючыя партыйныя органы аж да Цэнтральнага Камітэта аб недахопах у рабоце, не звязваючы на асобы, а ў адносінах тых, хто перашкаджае члену партыі выконваць гэты абавязак, у Статуте неабходна ўсталяваць, што такі асобы павінны строга карацца як парухальнікі волі партыі.

а) усмерна ахоўваць адзінства партыі, як галоўную ўмоу сілы і магутнасці партыі;

а) на любым пасту, даручаным партыяй, няўхільна праводзіць указанні партыі аб правільным падбору кадраў па іх палітычных і дзелавых якасцях. Паруханне гэтых указанняў, падбор работнікаў па прызначэнні прыяцельскіх адносін, асабістай адданасці, зямляцтва і сваяцтва несумяшчальны з прабываннем у партыі.

15. АБ ПЭРАУТВАРЭННІ ПАЛІТБЮРО У ПРЭЗІДЫУМ ЦЭНТРАЛЬНАГА КАМІТЭТА ПАРТЫІ

а) правірае захаванне членамі і кандыдатамі партыі партыйнай дысцыпліны, прыцягвае да адказнасці камуністаў, вinyaтых у паруханні праграмы і Статута партыі, партыйнай і дзяржаўнай дысцыпліны, а таксама парухальніцкай партыйнай маралі (абман партыі, няяснасць і няшчырасць перад партыяй, паклёп, браракратызм, бытавая разбэшчанасць і г. д.);

«6. АБ ТЭРМІНАХ СКЛІКАННЯ З'ЕЗДАУ І ПЛЕНУМАУ ЦК ПАРТЫІ

Вопит паказвае, што мэтазгодна ўсталяваць наступныя тэрміны склікання з'ездаў партыі і пленумаў Цэнтральнага Камітэта партыі.

а) усмерна ахоўваць адзінства партыі, як галоўную ўмоу сілы і магутнасці партыі;

а) на любым пасту, даручаным партыяй, няўхільна праводзіць указанні партыі аб правільным падбору кадраў па іх палітычных і дзелавых якасцях. Паруханне гэтых указанняў, падбор работнікаў па прызначэнні прыяцельскіх адносін, асабістай адданасці, зямляцтва і сваяцтва несумяшчальны з прабываннем у партыі.

16. АБ ПЭРАУТВАРЭННІ ПАЛІТБЮРО У ПРЭЗІДЫУМ ЦЭНТРАЛЬНАГА КАМІТЭТА ПАРТЫІ

а) правірае захаванне членамі і кандыдатамі партыі партыйнай дысцыпліны, прыцягвае да адказнасці камуністаў, вinyaтых у паруханні праграмы і Статута партыі, партыйнай і дзяржаўнай дысцыпліны, а таксама парухальніцкай партыйнай маралі (абман партыі, няяснасць і няшчырасць перад партыяй, паклёп, браракратызм, бытавая разбэшчанасць і г. д.);

«7. АБ УСАЕСАЮЗНЫХ ПАРТЫІНАГІХ КАНФЭРЭНЦЫЯХ

У праект Статута партыі не ўключаны палітычныя аб Усесаюзных партыйных канферэнцыях. У дыспарантных умовах няма патрэбы склікаць Усесаюзныя партыйныя канферэнцыі, таму што гэтыя людзі падраўваюць давер'е да партыі, маральна разлагаюць рэпутацыю партыі. У Статуте неабходна ўсталяваць, што непраўдзівасць камуніста перад партыяй і абман партыі з'яўляюцца найжорсткім злом і несумяшчальны з прабываннем у яе радах.

а) усмерна ахоўваць адзінства партыі, як галоўную ўмоу сілы і магутнасці партыі;

а) на любым пасту, даручаным партыяй, няўхільна праводзіць указанні партыі аб правільным падбору кадраў па іх палітычных і дзелавых якасцях. Паруханне гэтых указанняў, падбор работнікаў па прызначэнні прыяцельскіх адносін, асабістай адданасці, зямляцтва і сваяцтва несумяшчальны з прабываннем у партыі.

17. АБ ПЭРАУТВАРЭННІ ПАЛІТБЮРО У ПРЭЗІДЫУМ ЦЭНТРАЛЬНАГА КАМІТЭТА ПАРТЫІ

а) правірае захаванне членамі і кандыдатамі партыі партыйнай дысцыпліны, прыцягвае да адказнасці камуністаў, вinyaтых у паруханні праграмы і Статута партыі, партыйнай і дзяржаўнай дысцыпліны, а таксама парухальніцкай партыйнай маралі (абман партыі, няяснасць і няшчырасць перад партыяй, паклёп, браракратызм, бытавая разбэшчанасць і г. д.);

«8. АБ ПЭРАУТВАРЭННІ ПАЛІТБЮРО У ПРЭЗІДЫУМ ЦЭНТРАЛЬНАГА КАМІТЭТА ПАРТЫІ

Мэтазгодна пераўтварыць Палітбюро ў Празідыум Цэнтральнага Камітэта партыі, арганізуема для кіравання работай ЦК паміж пленумаў, таму што найменаванне

а) усмерна ахоўваць адзінства партыі, як галоўную ўмоу сілы і магутнасці партыі;

а) на любым пасту, даручаным партыяй, няўхільна праводзіць указанні партыі аб правільным падбору кадраў па іх палітычных і дзелавых якасцях. Паруханне гэтых указанняў, падбор работнікаў па прызначэнні прыяцельскіх адносін, асабістай адданасці, зямляцтва і сваяцтва несумяшчальны з прабываннем у партыі.

18. АБ ПЭРАУТВАРЭННІ ПАЛІТБЮРО У ПРЭЗІДЫУМ ЦЭНТРАЛЬНАГА КАМІТЭТА ПАРТЫІ

а) правірае захаванне членамі і кандыдатамі партыі партыйнай дысцыпліны, прыцягвае да адказнасці камуністаў, вinyaтых у паруханні праграмы і Статута партыі, партыйнай і дзяржаўнай дысцыпліны, а таксама парухальніцкай партыйнай маралі (абман партыі, няяснасць і няшчырасць перад партыяй, паклёп, браракратызм, бытавая разбэшчанасць і г. д.);

«9. АБ ПЭРАУТВАРЭННІ ПАЛІТБЮРО У ПРЭЗІДЫУМ ЦЭНТРАЛЬНАГА КАМІТЭТА ПАРТЫІ

Мэтазгодна пераўтварыць Палітбюро ў Празідыум Цэнтральнага Камітэта партыі, арганізуема для кіравання работай ЦК паміж пленумаў, таму што найменаванне

а) усмерна ахоўваць адзінства партыі, як галоўную ўмоу сілы і магутнасці партыі;

а) на любым пасту, даручаным партыяй, няўхільна праводзіць указанні партыі аб правільным падбору кадраў па іх палітычных і дзелавых якасцях. Паруханне гэтых указанняў, падбор работнікаў па прызначэнні прыяцельскіх адносін, асабістай адданасці, зямляцтва і сваяцтва несумяшчальны з прабываннем у партыі.

19. АБ ПЭРАУТВАРЭННІ ПАЛІТБЮРО У ПРЭЗІДЫУМ ЦЭНТРАЛЬНАГА КАМІТЭТА ПАРТЫІ

а) правірае захаванне членамі і кандыдатамі партыі партыйнай дысцыпліны, прыцягвае да адказнасці камуністаў, вinyaтых у паруханні праграмы і Статута партыі, партыйнай і дзяржаўнай дысцыпліны, а таксама парухальніцкай партыйнай маралі (абман партыі, няяснасць і няшчырасць перад партыяй, паклёп, браракратызм, бытавая разбэшчанасць і г. д.);

«10. АБ ПЭРАУТВАРЭННІ ПАЛІТБЮРО У ПРЭЗІДЫУМ ЦЭНТРАЛЬНАГА КАМІТЭТА ПАРТЫІ

Мэтазгодна пераўтварыць Палітбюро ў Празідыум Цэнтральнага Камітэта партыі, арганізуема для кіравання работай ЦК паміж пленумаў, таму што найменаванне

а) усмерна ахоўваць адзінства партыі, як галоўную ўмоу сілы і магутнасці партыі;

а) на любым пасту, даручаным партыяй, няўхільна праводзіць указанні партыі аб правільным падбору кадраў па іх палітычных і дзелавых якасцях. Паруханне гэтых указанняў, падбор работнікаў па прызначэнні прыяцельскіх адносін, асабістай адданасці, зямляцтва і сваяцтва несумяшчальны з прабываннем у партыі.

20. АБ ПЭРАУТВАРЭННІ ПАЛІТБЮРО У ПРЭЗІДЫУМ ЦЭНТРАЛЬНАГА КАМІТЭТА ПАРТЫІ

а) правірае захаванне членамі і кандыдатамі партыі партыйнай дысцыпліны, прыцягвае да адказнасці камуністаў, вinyaтых у паруханні праграмы і Статута партыі, партыйнай і дзяржаўнай дысцыпліны, а таксама парухальніцкай партыйнай маралі (абман партыі, няяснасць і няшчырасць перад партыяй, паклёп, браракратызм, бытавая разбэшчанасць і г. д.);

«11. АБ ПЭРАУТВАРЭННІ ПАЛІТБЮРО У ПРЭЗІДЫУМ ЦЭНТРАЛЬНАГА КАМІТЭТА ПАРТЫІ

Мэтазгодна пераўтварыць Палітбюро ў Празідыум Цэнтральнага Камітэта партыі, арганізуема для кіравання работай ЦК паміж пленумаў, таму што найменаванне

а) усмерна ахоўваць адзінства партыі, як галоўную ўмоу сілы і магутнасці партыі;

а) на любым пасту, даручаным партыяй, няўхільна праводзіць указанні партыі аб правільным падбору кадраў па іх палітычных і дзелавых якасцях. Паруханне гэтых указанняў, падбор работнікаў па прызначэнні прыяцельскіх адносін, асабістай адданасці, зямляцтва і сваяцтва несумяшчальны з прабываннем у партыі.

21. АБ ПЭРАУТВАРЭННІ ПАЛІТБЮРО У ПРЭЗІДЫУМ ЦЭНТРАЛЬНАГА КАМІТЭТА ПАРТЫІ

а) правірае захаванне членамі і кандыдатамі партыі партыйнай дысцыпліны, прыцягвае да адказнасці камуністаў, вinyaтых у паруханні праграмы і Статута партыі, партыйнай і дзяржаўнай дысцыпліны, а таксама парухальніцкай партыйнай маралі (абман партыі, няяснасць

Вялікі друг савецкай літаратуры

(Да 4-й гадавіны з дня смерці А. А. Жданава)

Кіпучая, нястомная праца выдатнага дзеяча партыі і Савецкай дзяржавы Андрэя Аляксандравіча Жданава непарульна звязана з гісторыяй будаўніцтва савецкай сацыялістычнай культуры і асабліва з гісторыяй развіцця такіх яе важнейшых галін, як літаратура і мастацтва.

Выступленні таварыша Жданава на п'ятніцкіх літаратурных і мастацтвах з'яўляюцца буйной праграмай для ўсіх нашых пісьменнікаў, работнікаў мастацтва, дзеячоў культуры. Іх укаванні савецкім пісьменнікам грунтуюцца на ленынска-сталінскім вучэнні аб літаратуры як магутнай зброі барацьбы за ішчасце працоўных, за пабудову камунізма.

З'яўляючыся адным з віднейшых тэатрыкаў партыі, таварыш Жданаў аднаў сур'ёзнейшую ўвагу распаўсюду важнейшых праблем марксісцка-ленинскай эстэтыкі. Найвялікшае значэнне для росту нашай літаратуры мае асветленне таварыша Жданава такіх пытанняў, які сувязь з дамакратычнымі, свабодналюбівымі традыцыямі рускай класічнай літаратуры, развіццё прынцыпа большэвіцкай рэалістычнасці і метада сацыялістычнага рэалізму, павышэнне ідэйнасці і майстэрства, барацьба супраць уплываў прагніўшай буржуазнай культуры.

Ляецца надзвычай павучальным узорам мовы большэвіцкай партыйнай публіцыстыкі. Пры дапамозе смелых параўнанняў, аналогій ён з непаўторным майстэрствам умеў раскрыць сутнасць з'явы, важнасць і адказнасць задачы. Прыгадаем хоць-бы яго параўнанне кожнага ўдзельца твора нашай літаратуры з выйгранай бітвай. Калі таварыш Жданаў укажаў, што савецкі пісьменнікі пастаўлены на перадавую лінію агню, то гэтым самым ён надаваў трапіна раскрыццё значэнне нашай літаратуры як баявой зброі ў барацьбе за пабудову камунізма, як дзейснай пераўтварчальнай сілы ў нашым грамадстве.

Нашы пісьменнікі і работнікі мастацтва ніколі не забудуць укавання таварыша Жданава аб неабходнасці валодаць папучдём новага, аб усебаковым падтрыманні гэтага новага і смелым, базілітасным выкрыццём перахыткаў мінулага, якія перашкаджаюць нашаму руху наперад. Паказанне новых вышэйшых якасці савецкіх людзей, паказанне не толькі сённяшняга, але і заўтрашняга дзень, дапамагчы асветліць праектарам шлях наперад — такая задача кожнага савецкага пісьменніка.

У прыводзе на першым Усеагульным з'ездзе савецкіх пісьменнікаў у жніўні 1934 года таварыш Жданаў з неабавязальнасна раскрыў міжнароднае значэнне нашай літаратуры і яе перавагу над літаратурай буржуазнай. Понехі савецкай літаратуры абумоўлены поспехамі сацыялістычнага будаўніцтва. «Наша літаратура, — таварыш Жданаў, — з'яўляецца самай малядой з усіх літаратур усіх народаў і краін. Разам з тым яна з'яўляецца самай ідэйнай, самай перадавай і самай рэвалюцыйнай літаратурай».

У процівагу буржуазнай літаратуры, з яе містыцызмам, парнаграфіяй, пэсімізмам, сацыялістычная літаратура ўсталява ў сваіх творах будаўніцкую камуністычна-ладу — рабочых і работніц, калгаснікаў і калгасніц, партыйцаў, гаспадарнікаў, інжынераў, калгаснікаў, піянераў. Прадэманстраваў і гістарычна канкрэтнасць мастацкага адлюстравання, указава таварыш Жданаў, павінны спалучацца з задачай камуністычнага выхавання працоўных.

Як чулы настаўнік, друг савецкіх пісьменнікаў, таварыш Жданаў заўсёды вучыў іх нястомна павышаць свой ідэйны ўзровень, удасканальваць прафесійнае майстэрства, бо толькі пры гэтых умовах майстар слова зможа стаць на ўзроўні адказных задач і патрабаванняў народа.

«Узровень патрабаванняў і густаў нашага народа ўзнімае велічыню высока, і той, хто не хоча ці не здольны ўзняцца да гэтага ўзроўню, будзе пакінуты заду. Літаратура заклікае не толькі да таго, каб ісці на ўзроўні патрабаванняў народа, але больш таго, — яна абавязана развіваць густы народа, узнімаць вышэй яго патрабавання, убагачаць яго новымі ідэямі, вясці народ уперёд. Той, хто не здольны ісці ў нагу з народам, заставіць яго ўзростны запатрабаванні, быць ча ўзроўні задач развіцця савецкай культуры, немінуча выйдзе ў тыраж».

Сярод важнейшых укаванняў таварыша Жданава савецкім пісьменнікам актуальнейшае, прынцыповае значэнне мае ўказанне аб неспынным разгорванні большэвіцкай крытыкі і самакрытыкі. Значэнне крытыкі і самакрытыкі для літаратуры таварыш Жданаў раскрыў з гранічнай яснасцю і лаканічнасцю. «Без крытыкі любая арганізацыя, у тым ліку і літаратурная, можа загінуць. Без крытыкі любую хваорбу можна загнаць у глыбіню і з ёй давай будзе справіцца. Толькі смелая і адкрытая крытыка дапамагае ўдасканальвацца нашым людзям, заклікае іх ісці ўперёд, пераадоўваць недахопы сваёй работы. Там, дзе няма крытыкі, там укараняецца захлест і застоў, там няма месца руху ўперёд».

Вацькоўскімі клопатамі аб поспехах сацыялістычнай літаратуры праясненыя парадкі таварыша Жданава савецкім пісьменнікам быць заўсёды патрабавальнымі да сябе, штодзённа падводзіць вынікі сваёй працы, мужа і смела крытыкаваць свае недахопы і абдумваць, як дасягнуць лепшых вынікаў, няспынна працаваць над сваім удасканальнем.

Жыццё і дзейнасць таварыша Жданава даюць усім нам выдатны прыклад беззаветнага служэння Радзіме. Яго гарачае сэрца б'ецца ў слаўных справах будаўніцкай камунізма.

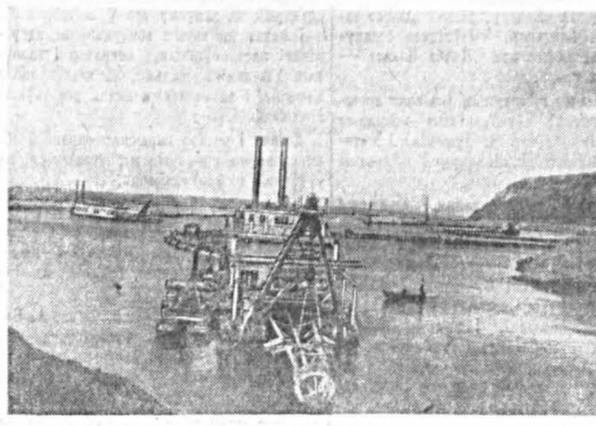
Вялікім укладам у скарбніцу марксісцка-ленинскай эстэтыкі з'яўляецца выказанне таварыша Жданава аб часопісах «Звязда» і «Ленінград». У гэтым выказанні Андрэй Аляксандравіч рашуча выкрывае прапагандысцкіх безыдэйнасці і апазітычнасці ў літаратуры, якія імкнуліся атруціць сувязь масы малядой, падарваць яе веру ў справу камунізма.

Выкрывшы ўсю шкоднасць праўд безыдэйнасці і апазітычнасці, таварыш Жданаў паставіў перад нашымі пісьменнікамі баявую задачу — усмерджа прапагандаваць савецкі патрыятызм, умацаваць барацьбу супраць прагніўшай буржуазнай культуры.

Гэтае ўказанне таварыша Жданава стаіць у цэнтры ўвагі ўсёй нашай літаратуры. Яно заклікае мастакоў слова імя вышэй узняць бездольнасць і валунынасць сваіх твораў, смелай і актыўнай выкрываць услякія махінацыі імперыялістычнай рэакцыі.

Андрэй Аляксандравіч валодаў выдатнай здольнасцю ў кароткіх, дэспітных словах раскрываць і даводзіць да выключнай яснасці кожнае палажэнне, вывясляць кожнае самае складанае пытанне. Яго жывая, страсная, вобразная мова з'яўляецца самай малядой з усіх літаратур усіх народаў і краін.

НА БУДОЎЛЯХ КОМУНІЗМА

Куйбышўгірабуда. Земснарад за работай. Фотэхроніка ТАСС.

Звязда над катлаванам

Мы плылі на параходзе, які ішоў уверх па Волзе. Пасажыры з цікавасцю ўглядалі ў прыволжскія стэпы.

Пажылая жанчына ў цёмным плаціці гутарыла з блакітнавокай дзяўчынай:

— Я на Волзе нарадзілася і ўсё жыццё тут жыву, — гаварыла жанчына, пакалюшы рукі на жоўтую сумку. — Вось еду да сына. У Гуркім ён працуе. Раней праздэкава гэтымі месцамі і ні аб чым не думала. А цяпер воль хвалюцца. Хочацца на будаўніцтва паглядзець тут каля Жыгулёўска.

Дзяўчына аказалася будаўніком.

— Ах, каб вы ведалі, як мы ў час паводкі хвалюваліся!

Дзяўчына з палёгкай удыхнула, нібы ўсё яе хваліны скончыліся толькі цяпер, потым пачала раскажываць:

— Падрыўнікі ачышчалі Волгу ў раёне перамычкі ад лёду, але галоўнае чакалася наперадзе. З дня на дзень павінен быў пацацца лёдаход. Мы з саброяўкай хадзілі ноччу на беразе і ўсё чакалі: воль пойдзе!.. Усе механізмы і абсталяванне былі прыбраны з заглабляемых месцаў, засталася толькі зямельчына дзямі зямельцамі і перамычкай. Яны сталі за шпунтавай сцяной. А ўсё-ж раптам не вытрымае!..

Калісьці ён працаваў на Гомельскім заводзе сельскагаспадарчых машын.

— Цяпер я будаўнік, — сказаў Андрэй Пятровіч.

Жанчына была хатняя гаспадыня ў Саратава — Вера Іванаўна Качкова. Яна глядзела ласкавымі вачыма на Іну, то на Андрэй Пятровіч і ўсё распывала іх. А калі пачалі набліжацца да Жыгулёўска, яна першая заступалася на палубу. Беручы пад руку Іну, Вера Іванаўна напярэй:

— Пойдзем, вы хоць крыху раскажываеце мне. Па радыё я слухаю і ў газетках чытаю аб вялікіх будоўлях. Ды гэта ўсё не тое.

... На Волзе каля гары Магутавай вялікімі квадратнымі прасамі стаіць зямснарад. Падобная на лінейны карабель зямельчына, скрыточы каўшамі, бесперапынна чэрпае з дна ракі грунт. Паравыя плаваючы капры і вежыявы крумы, здаецца, уперыючы высокімі металічнымі мачтамі ў шэрыя воблакі. У горах роха паўтарае ўтары капроў па металічных сваях-шпундах.

З палубы добра відаць партрэт таварыша Сталіна і заклікі, напісаныя на вялікіх шчытах і устаноўленыя над катлаванам над будынкам гідрэлектрастанцыі: «За мір!», «За камунізм!». Сярод вялікіх машын, стрэл, вышак, густой сеткі высокавольтавых ліній гэтыя заклікі гукаць асабліва моцна. Гэтае нагляднае спалучэнне вялікіх слоў з вялікімі справамі выкаікае хвалючыя пачуцці.

Было яшчэ светла, а над уштактам катлавана гарала вялікая чырвоная зьязда.

— З апазданнем графіка ідуць экаскватэршчыкі, таму і зьязда гарыць, — тлумачыла Іна Вера Іванаўна. — Апошнія тысячы кубаметраў засталася выняць з першага квадрата катлавана, і бетон пачуць класці.

— А дзей, што там такое?

— Там воль бетонныя заводы, а злева ад іх — рамонтна-механічныя майстэрні. А за імі наш пасёлак. Хутка адкрыцца новы Палац культуры.

Параход мякка стукнуўся аб сценку дэбаркадара і ўсё заспяшалася да выходу. Калі Іна і Андрэй Пятровіч падыйшлі да сходаў, Вера Іванаўна абняла дзяўчыну і пацалавала яе на развітанне.

— За зьяздой глядзіце, — наказвала яна, — каб уесь час гарала яна і не гарала!

Павел ВІШНЕЎ.
г. Куйбышў.

Савецкая п'еса і спектакль

Гістарычная пастанова ЦК ВКП(б) «Аб рэпертуары драматычных тэатраў і мерах па яго палепшэнню» адыграла вялікую ролю ў жыцці савецкага тэатра.

За шасць год, якія прайшлі з моманту апублікавання пастановы, беларускі тэатр ачышчэні рэпертуар ад слабых і безыдэйных твораў, паставіў лепшыя п'есы сучаснай савецкай драматургіі. Сучасная савецкая драматургія трывала заняла вялікае месца. З 159 п'ес, якія ёсць у рэпертуары тэатраў рэспублікі, 95 належыць перу савецкай драматургаў. Тэатры пачалі больш актыўна адкачвацца на актуальныя тэмы сучаснасці, што хвалюць наш народ.

На сцэне тэатраў ідуць «Незабытыя 1919-ы», «Любоў Яравая», «Разлом», «Пяць жараванік», «Хто смеяцца апошні», «Макар Дубрава», «Калінавы гай» і інш. Шыроў пачалі скарэставаць тэатры лепшыя творы драматургіі брацкіх рэспублік. У рэпертуары беларускіх тэатраў з'явіліся п'есы Г. Мухтарова, А. Калара, Н. Дзякчанова, В. Сабака і інш.

Палепшэнне рэпертуара і мастацкай якасці спектакляў спрыяла папулярнасці тэатраў. Так, толькі за апошнія чатыры гады колькасць глядачоў, якія наведалі тэатры, узраста на 638 тысяч чалавек.

Аднак беларуская драматургія яшчэ значна адстае ад запатрабаванняў народа. Колькасць новых твораў не можа задавальняць патрэбы тэатраў. Якасць большасці новых п'ес, іх ідэйна-мастацкі і прафесійны ўзровень не заўсёды высокі.

Беларускі рэпертуар яшчэ вельмі нешматлікі па колькасці, аднастайны па жанрах. Мала камедый на сучасную тэму, адсутнічаюць новыя п'есы для юнага глядача. Таматыка твораў не можа ішчэ ахапіць разнастайнасці жыцця.

Многія тэатры (асабліва абласныя) слаба працуюць з драматургамі. Кіраўнікі гэтых тэатраў спайноўна чакаюць, калі ім прынесуць гатовую, ва ўсім адносна закончаную п'есу.

Вельмі часта адбываюцца выпадкі, калі тэатр не заўсёды бываюць патрабавальнымі ў выбары рэпертуара. Гродзенскі тэатр паставіў п'есу «Гэтых дзён не змоўкне слава», якая не раскрылае вобраз легендарнага героя грамадзянскай вайны Сяргея Лазо.

Буйнейшым недахопам у рабоце тэатраў з'яўляецца нязменнае замацаваць у рэпертуары савецкіх спектакляў. Многія добрыя савецкія п'есы хутка зыходзяць са сцэны тэатра. Так, не ідуць на сцэне тэатра Імя Іякі Купалы такія п'есы, як «Маскоўскі характар», «Змова асуджаных», «Хлапец з нашата горада», «Голас Амерыкі» і інш. Не паказваюцца глядачам у тэатры Імя Іякі Купалы п'есы «Вялікая сіла», «Чужы цень», «Я хачу дадому». З рэпертуара рускага драматычнага тэатра выпалі п'есы «Зялёная вуліца», «У адным горадзе». Няўважлівасць да захавання спектакляў прывяла да таго, што ў рэпертуары рускага тэатра засталася ўсёго толькі дзве паставіўкі па п'есах савецкай драматургіі. Кіраўніцтва тэатра варта было-б убагачыць рэпертуар новымі савецкімі п'есамі на сучасную тэму і больш уважліва ставіцца да захавання спектакляў. Многія добрыя п'есы, якія ішчэ даўно ў рэпертуары тэатраў, ідуць вельмі раздка. Так, у Пінскім тэатры амаль не ставяцца «Канстанцыя Заслоў», «Гэта было ў Мінску» і «Хто смеяцца апошні».

Цэнтральны Камітэт ВКП(б) абавязваў тэатры карынным чынам палепшыць якасць пастановак сучасных савецкіх п'ес, вылучаць для іх паставіўкі лепшых рэжысёраў і актараў, дамагацца высокай якасці мастацкага афармлення. Побаў з іржкі і глыбокім сцэнічным усабеленнем твораў савецкай драматургіі ёсць яшчэ павярховае вырашэнне асобных спектакляў. Так, у Гродзенскім тэатры сур'ёзнае недахоп мае спектакль «Пад загалым арлом». Вобразы савецкага маракса Андрэя Макарава і другіх савецкіх людзей недастаткова раскрыты рэжысёраў і актараў.

У паставіўку «Любоў Яравая» ў тэатры Імя Іякі Купалы камсамола Беларусі рэжысёра не адала стварыць атмасферу бурных рэвалюцыйных дзён, перадаць гераізм барацьбы рэвалюцыі.

Ніжэй творчых магчымасцей калектыва Рускага драматычнага тэатра паставіўны спектакль «Два капітаны». Даручышы работу над спектаклем малядой рэжысёру Нікіціну, мастацкае кіраўніцтва не аказала яму свечасовай дапамогі.

Вельмі незадавальняюча афармляюцца многія спектаклі. Некаторыя савецкія п'есы ставяцца ў перых, невыразных дэкарацыях, якія не дапамагаюць раскрыццю жыццесварожальнага антыміма савецкай драматургіі. Так, напрыклад, іржкая іржычная камедыя «Вяселе з пасягам» Дзякчанова ў паставіўцы Гродзенскага тэатра і тэатра Імя Іякі Купалы камсамола Беларусі аформлена не на высокім творчым узроўні. Мастакі не здолелі перадаць прыгажосці паўночнай прыроды, быт сучаснай калгаснай вёскі.

Гістарычная пастанова ЦК ВКП(б) дапамагае правільна накіраваць творчыя намаганні драматургаў і работнікаў савецкага тэатра.

Цэнтральны Камітэт партыі клпаталіва і ўважліва сочыць за развіццём савецкага тэатра. Партыя пераасерагае яго ад памылак, падтрымлівае і падтрымлівае ў барацьбе з фармалізмам, касмапалітызмам, апазітычнасцю, з буржуазна-нацыяналістычным уплывам. У барацьбе з імі развіваецца і рос савецкай тэатра.

Значных поспехаў дамагаліся за апошнія гады работнікі беларускага савецкага тэатра. Аднак, толькі паслядоўнае і няўхільнае выкананне гістарычных рашэнняў партыі па ідэалагічных пытаннях можа забяспечыць далейшае развіццё і росквіт савецкага тэатра і драматургіі.

Дэкла беларускага мастацтва і літаратуры ў Маскве з'явіцца магутным стымулам далейшага ўздыму беларускай тэатральнай культуры. Сярод чым мудрым укаванням партыі, артысты, рэжысёры, мастакі павінны прыкладзіць усё намаганні да стварэння новых высокамастацкіх твораў, вартых нашага савецкага народа.

Імя ПАРВАТАЎ, нам, старшым Камітэта на справах мастацтва пры Савецкім Міністраў БССР.

На высокім ганку праўлення калгаса прымайстравалі дзеці. Быў абедзены час. Хлапцы толькі што выкуляліся ў рэчцы і чакалі пачатку радыёперадачы.

Ніжэй творчых магчымасцей калектыва Рускага драматычнага тэатра паставіўны спектакль «Два капітаны». Даручышы работу над спектаклем малядой рэжысёру Нікіціну, мастацкае кіраўніцтва не аказала яму свечасовай дапамогі.

Вельмі незадавальняюча афармляюцца многія спектаклі. Некаторыя савецкія п'есы ставяцца ў перых, невыразных дэкарацыях, якія не дапамагаюць раскрыццю жыццесварожальнага антыміма савецкай драматургіі. Так, напрыклад, іржкая іржычная камедыя «Вяселе з пасягам» Дзякчанова ў паставіўцы Гродзенскага тэатра і тэатра Імя Іякі Купалы камсамола Беларусі аформлена не на высокім творчым узроўні. Мастакі не здолелі перадаць прыгажосці паўночнай прыроды, быт сучаснай калгаснай вёскі.

Гістарычная пастанова ЦК ВКП(б) дапамагае правільна накіраваць творчыя намаганні драматургаў і работнікаў савецкага тэатра.

Цэнтральны Камітэт партыі клпаталіва і ўважліва сочыць за развіццём савецкага тэатра. Партыя пераасерагае яго ад памылак, падтрымлівае і падтрымлівае ў барацьбе з фармалізмам, касмапалітызмам, апазітычнасцю, з буржуазна-нацыяналістычным уплывам. У барацьбе з імі развіваецца і рос савецкай тэатра.

Значных поспехаў дамагаліся за апошнія гады работнікі беларускага савецкага тэатра. Аднак, толькі паслядоўнае і няўхільнае выкананне гістарычных рашэнняў партыі па ідэалагічных пытаннях можа забяспечыць далейшае развіццё і росквіт савецкага тэатра і драматургіі.

Дэкла беларускага мастацтва і літаратуры ў Маскве з'явіцца магутным стымулам далейшага ўздыму беларускай тэатральнай культуры. Сярод чым мудрым укаванням партыі, артысты, рэжысёры, мастакі павінны прыкладзіць усё намаганні да стварэння новых высокамастацкіх твораў, вартых нашага савецкага народа.

Ад першай да другой кнігі

1947 і 1952 гг. Дзве даты — дзве падзеі ў жыцці малядога паэта Алеся Астапенкі, які выдуў у гэтыя гады свае першыя зборнікі вершаў: «Выпрабаванне» і «Дзень май Радзімы». Пяць гадоў прайшоў між імі. І таму натуральна паўстае пытанне: што новага прынес аўтар нашаму чытачу, чаго ён дасягнуў за пяць год работы?

Першая кніжка А. Астапенкі «Выпрабаванне» ў свой час вельмі сурова крытыкавалася, як слабая і недасканалая ў ідэйна-мастацкіх адносінах. Паэту ўказвалася, што ён павінен вучыцца больш востра адчуваць новае, растуць у жыцці. Асабліва ўвага звярталася на абывакавы адносіны паэта да мастацкіх сродкаў.

Прагніўшы вялікі і суровы!

Паэт прыслушаўся да справядлівых заўваг крытыкі. Ён, як сведчыць аб гэтым яго другі зборнік, з большай патрабавальнасцю пачаў ставіцца да сваёй творчасці. Калі раней, на перых кроках літаратурнай дзейнасці, А. Астапенка не аддаваў часам належнай увагі паэтычнаму вобразу, мастацкай дэталі, форме верша, дык цяпер у яго творах усё часцей знаходзім і цікавую думку, паэтычна больш дасканаласць асэнсавання жыццёвых з'яў, больш акрэсленам стаў вобраз яго іржычнага героя.

Асабліва гэта прыкметна на вершах для дзяцей. Хоць большасць з іх напісана паэтам некалькі год назад, але яны на сваіх мастацкіх якасцях часам пераўзыходзяць многія пазнейшыя яго творы. На-першае, яны напісаны прастай і зразумелай для дзяцей мовай; па-другое, усё тое, аб чым гаворыць аўтар, блізка сэрцу кожнага школьніка, піянера, радасна хвалюць яго фантазію, уяўленне.

Воль верш «У школе». Чытаючы яго, міжвольна прыгадваеш даўно прайшоўшыя гады, калі ты ўпершыню разгортаў падручнік па географіі або гісторыі, і табою далкам авалодвалі думкі аб далёкіх невядомых краінах і іх народах, аб старажытных гарадах, героях-асілках. І кожная перагорнутая старонка прыносіла шмат няведаных радасці і ішчасця.

Тым і цікавы названы верш, што паэт праўдыва паказвае школьнае жыццё, дзе наша малядое пакаленне знаёміцца і пазнае навакольную рачынасць, гераічнае мінулае і светлае сённяшняе сваёй Радзімы, вучыцца быць мужным у барацьбе з ворагам...

На ўрок свой настаўнік-географ з указкай

Прыносіць «планету» і ставіць на стол.
З указкай драўлянай, які бышчам у казы,

Ты тут-жа абыйдзеш планету наўкол.
Абедзіш любімай Радзімы прастору,
Заглянеш пазней у Народны Кітай,
Дзе сіня зямлі і Жоўтае мора,
Всётам прывітаеш, няскораны край.

Але ў некаторых строках прастата і даходлівасць пераходзяць у спрошчанасць, ад чаго часам назав глупцамі звычайныя сэнсе. Як зразумець, напрыклад, наступныя радкі: «У школе чакаюць навіны, прыгоды — цікавага болей не ўбачыш нідзе»? Цікавага нідзе больш, акрамя школы, альбо больш цікавага, як у школе? —

Л. САЛАВЕЙ.

траба адгадавацца. Першая строфа верша: «Парог пераступіш, ачытаючы, драўляны, і сцены ты ўбачыш, што ў лаце любові, а сядзеж за парту, — і ўжо ўсхваляваны, нібы ўпершыню ты за парту той». Абстрактнасць у паэзіі — справа дрэнная, але вышэй пададзена «канкрэтнасць» — не лепш. Паэту ўсімі мерамі трэба вызваляцца ад яе, вызваляцца шляхам упартай працы над кожным словам-вобразам.

Удаля напісаны вершы для дзяцей: «Лі помнік», «Птушкі прыляцелі», «Заўсёды гатоў!».

Але зноў-такі ўвогуле ўдала, бо і тут А. Астапенка дапускае ў паасобных месцах паэтычнае недакладнасці: «Такая блізнасць стала паміж імі, — між піянерамі і творцам вечных слоў, нібы сказаў ён вуснамі жывым!» («Лі помнік») і г. д.

Цяпер вершаў для дзяцей «Будзь гатоў!» з'яўляюцца найбольш цікавым у мастацкіх адносінах. Вершы гэтай шырыня на пачуццях, простыя па форме. Параўноўваючы іх з астатнімі, нядаўна заўважыць, што голас паэта тут гукаць мацней і больш уяўлена. На нашу думку, А. Астапенку варта сваю творчую дзейнасць у далейшым скіраваць іменна ў гэтым кірунку, бо ў паэзіі для дзяцей ён зрабіў хоць і невялікі, але ўсё-ж крок наперад.

Што-ж датычыцца іржых вершаў зборніка «Дзень май Радзімы», дык яны, за невялікім выключэннем, не намогта лепшымі за вершы першай кніжкі паэта. А. Астапенка не змог пазбегнуць асноўных недахопаў, на якія яму ўказвала крытыка. Большая мова вершаў новай кніжкі — гэта толькі спроба паэтычнага вырашэння закранутых тэм. Паэт як-бы баіцца «ўшчыльнаць» падыйсці да асветлення той ці іншай падзеі або факта. Адсюль павярхоўнасць, неглыбокае, а часам і незразумелае рыфмаванне замест яснай распаўсюкі тэм.

Вершам А. Астапенкі нестает і зладжанай кампазіцыі, паэт часам імкнецца ў невялікіх вершах раскажываць аб усім, аб чым думае. Адсюль і вынік: гаворыцца павярхоўна аб усім, а грунтоўна ні аб чым.

Непапрабавана паэт ставіцца і да мовы. У кнізе безліч дрэнных, незразумелых, бездапаможных радкоў і строф. Воль некаторыя прыклады: «Вайну запалі па жарам» (стар. 40), «Ідзем імкліва, як віхор» (стар. 71), «Жалеза не магло дорцець—пільно ў агні і ў дыме» (стар. 70), «Ад шчасця дзіцячыя сэрцы тамонаць» (стар. 83), «Нават кволы шум паперы супынілі піянераў» (стар. 85), «Я кірую плагтом. З дубам плагт на будоўлю імчыць» (стар. 54) і многія іншыя.

Паэт не прымушае сябе шукаць патрэбнае слова, радок, строфу, не прадувае, як след кожны вобраз. Адсюль і атрымліваецца, што нават у невялікіх вершах зборніка сустракаюцца выключныя па сваёй нехайнасці мясціны. А часам-жа бывае дастаткова і аднаго-двух радкоў, каб саспеваць добры ў сваёй аснове верш!

Толькі працяглая і ўпартая праца над кожным словам, кожным вобразам і мастацкай дэталю можа забяспечыць А. Астапенку творчы рос і поспех.

НА ШЫ БУДНІ

Гаворыць калгасны радыёвузел

На высокім ганку праўлення калгаса прымайстравалі дзеці. Быў абедзены час. Хлапцы толькі што выкуляліся ў рэчцы і чакалі пачатку радыёперадачы.

Ніжэй творчых магчымасцей калектыва Рускага драматычнага тэатра паставіўны спектакль «Два капітаны». Даручышы работу над спектаклем малядой рэжысёру Нікіціну, мастацкае кіраўніцтва не аказала яму свечасовай дапамогі.

Вельмі незадавальняюча афармляюцца многія спектаклі. Некаторыя савецкія п'есы ставяцца ў перых, невыразных дэкарацыях, якія не дапамагаюць раскрыццю жыццесварожальнага антыміма савецкай драматургіі. Так, напрыклад, іржкая іржычная камедыя «Вяселе з пасягам» Дзякчанова ў паставіўцы Гродзенскага тэатра і тэатра Імя Іякі Купалы камсамола Беларусі аформлена не на высокім творчым узроўні. Мастакі не здолелі перадаць прыгажосці паўночнай прыроды, быт сучаснай калгаснай вёскі.

Гістарычная пастанова ЦК ВКП(б) дапамагае правільна накіраваць творчыя намаганні драматургаў і работнікаў савецкага тэатра.

Цэнтральны Камітэт партыі клпаталіва і ўважліва сочыць за развіццём савецкага тэатра. Партыя пераасерагае яго ад памылак, падтрымлівае і падтрымлівае ў барацьбе з фармалізмам, касмапалітызмам, апазітычнасцю, з буржуазна-нацыяналістычным уплывам. У барацьбе з імі развіваецца і рос савецкай тэатра.

Значных поспехаў дамагаліся за апошнія гады работнікі беларускага савецкага тэатра. Аднак, толькі паслядоўнае і няўхільнае выкананне гістарычных рашэнняў партыі па ідэалагічных пытаннях можа забяспечыць далейшае развіццё і росквіт савецкага тэатра і драматургіі.

Дэкла беларускага мастацтва і літаратуры ў Маскве з'явіцца магутным стымулам далейшага ўздыму беларускай тэатральнай культуры. Сярод чым мудрым укаванням партыі, артысты, рэжысёры, мастакі павінны прыкладзіць усё намаганні да стварэння новых высокамастацкіх твораў, вартых нашага савецкага народа.

Калгасны дыктар Н. Ф. Абрамовіч.

— Дзядзя Віці! Віктар Гарасімавіч! — загаваніў дзеці. — Чаму не ўключаем радыё? Час уключаць.

Дзеці акружылі Віктара Гарасімавіча. Віктар Гарасімавіч Дакука — «калгасны інжынер». У калгасе «Чырвоная зорка» свая электрастанцыя па 30 кілават, дэспільны заводзік, млын, Усёй готай тэхнічнай кіруе Віктар Гарасімавіч. У гэтым годзе да яго шматлікі абывакаў прыбыліся яшчэ адні вельмі адказны абывакаў. Калгасе «Чырвоная зорка» разам з суседнім калгасам імя Чкалова пабудавана ў 500 ват. Не ва ўсёкім райцэнтры ёсць такі вузел. Разлічаны ён на 3 тысячы кропак.

Правады радыёліній працягнуліся над калгасным сялом. У дамах калгаснікаў з'явіліся рапрадуктары, а ў некаторых і прыёмнікі.

І калі ў рапрадуктары чуюцца пераходныя крамлёўскія курантаў, здаецца, што побач яна, родная Масква, што ляцца ўначым небе над вёскай існае святло яе высокіх зораў.

Тры разы ў дзень слухаюць калгаснікі Маскву і Мінск. Сёння днём Віктар Гарасімавіч дэдаў не спамінуе ўключаць радыё.

Калгасе «Чырвоная Зорка» Барысэўскі рай.

Марудная перабудова

Філармонія — самая буйная канцэртная арганізацыя ў рэспубліцы. У яе склад уваходзіць беларускі народны хор, аркестр народных інструментаў, сімфанічны аркестр, струнны квартэт, салісты-спевачы і майстры мастацкага чытанья. Філармонія павінна сістэматычна арганізоўваць канцэрты выдатных майстроў мастацтва савянскіх рэспублік і Савецкай Беларусі для працоўных гарадаў і калгаснай вёскі.

Пытанню аб тым, як філармонія выконвае свае абавязкі, было прысвечана паседжанне Камітэта па справах мастацтва пры Савеце Міністраў БССР.

Даклады аб рабоце філармоніі зрабілі дырэктар П. Левашоў і мастацкі кіраўнік Б. Афанасев.

З дакладаў і абмеркавання высветлялася, што ў гэтым сезоне актыўналася работа аркестра народных інструментаў (мастацкі кіраўнік І. Жыноўч), яго рэпертуар убагачыўся творами савецкіх кампазітараў. Калектыву частей выступае ў канцэртах у абласных і раённых цэнтрах рэспублікі.

Надаўна створаны беларускі народны хор (мастацкі кіраўнік Г. Пітоніч) ужо разгарнуў сваю дзейнасць і пачаў рыхтаваць першую канцэртную праграму. У калектыве сабраны здольныя спевачы, танчоры, музыканты.

Сімфанічны аркестр выехаў на гастролі па рэспубліцы. У яго рэпертуары — новыя творы беларускіх кампазітараў, творы кампазітараў брацкіх рэспублік і рускай класіка.

Аднак, работа філармоніі ўсё яшчэ не задавальняе высокіх культурных запатрабаванняў народа.

Аркестр народных інструментаў яшчэ не атрымаў неабходнага яму новага твора для дэкаднага рэпертуара. З гэтым калектывам пачаў шукать больш-менш стала супрацоўнічаць толькі М. Алаў, Д. Камініскі, зрэдку М. Чуркін. З астатнімі кампазітарамі не наладжана сістэматычна сувязь. У рэпертуары аркестра мала твораў кампазітараў савянскіх рэспублік. Няма ў яго штатных салістаў, без якіх цяжка наладзіць канцэрты аркестра ў абласных цэнтрах і раённых рэспублікі.

Не задавальняе майстэрства сімфанічнага аркестра і работа яго гадоўнага дырэктара М. Шнейдэрмана. У выніку няправільнага ўкамплектавання асобных груп музыкантаў і недастатковай квалі-

У Саюзе савецкіх пісьменнікаў БССР

Кінастудыя «Беларусьфільм» адмае зараз фільм-спектакль «Паўлінка» і дакументальны нарыс пра Якуба Коласа — «Народны паэт».

Драмсецкія прысвядзіла два свае апошнія паседжанні абмеркаванні сцэнарыя «Паўлінкі» (аўтар М. Лужанін) і матэрыяла, знятага да кінанарыса «Народны паэт».

Удзельнічае абмеркаванні сцэнарыя «Паўлінкі» (Ш. Габэка, Ул. Няфэд, П. Кавалёў, А. Есакоў) зварунаў ўвагу кінастудыі на тое, што спектакль «Паўлінка» ў тэатры імя Янкі Купалы быў у свай час падвергнуты крытыцы за фармалістычныя памылкі. Рэжысёр Я. Літвінаў сказіў сацыяльную сутнасць вобраза Якіма Сарокі, пазбавіў класавы і сацыяльнай выразнасці вобразы Крыніцкага і Пустарычкі, надаўшы спектаклю вядомыя гучанне.

Кінастудыя павінна больш удумліва раскрываць вобразы «Паўлінкі» вярнуць іх да ідэяльнай задумкі Янкі Купалы, які высмеяў у вобразе Быховскага, Крыніцкага і Пустарычкі асацыяльную шляху — самую реакцыйную і адстаўную частку беларускага сялянства.

Але трэба заўважыць, што гэтыя славны перасяродкі могуць не дасягнуць свай мэты, бо фільм зняты ўжо больш чым напалову. Ні кінастудыя, ні драмсецкія не патурбаваліся, каб абмеркаваць

сцэнарыі да запуску яго ў вытворчасць. І нават на гэтым абмеркаванні адсутнічалі пастаноўшчык, аператар і гадоўны ўдзельнік фільма, да якіх, уласна кажучы, і адрасваліся амаль усе заўвагі і пажаданні.

Добрая і велікая карысная справа з абмеркаваннем сцэнарыя ператварылася, па сутнасці, ў фармальнасць.

Больш падільны было абмеркаванне матэрыялаў кінанарыса «Народны паэт» (сцэнарыі М. Лужаніна, рэжысёр Ю. Тарч).

М. Клімковіч, М. Танк, В. Вітка, А. Бачал, А. Есакоў, К. Губаровіч паралі аўтарам фільма глыбей раскрыць таму сувязі Якуба Коласа з народам, паказаць вытокі яго літаратурных герояў, прататыпы якіх Якуб Колас бачыў у самым жыцці.

Фільм можа быць перагружаны вялікай колькасцю аднастайных эпізодаў (паседжанні, прызідумы), шматлікімі іконаграфічнымі матэрыяламі, які ўжо зараз разрастаецца больш, чым на адну трэць фільма.

У дыягностыцы тэкста пажадана было-б скарыстаць больш вернаў Я. Коласа.

Паказаны матэрыялы фільма, па агульнаму прызначэнню, можа стаць асновай цікавага фільма пра народнага паэта.

Нацэртны майстроў мастацтва Казахскай ССР

У Мінску ўпершыню выступіў Дзяржаўны народны аркестр Казахстана.

Музычная культура казахскага народа да Кастрычніцкай рэвалюцыі працягвалася толькі ў складанні аднагалосых мелодый, цікавых, багатых і арыгінальных па сваёй будове. Гэтыя творы апынулі і кампазітараў-меладыстаў адлюстроўвалі думкі і настроі, пачуцці і надзеі прыгнечанага народа і баямі казахскага народа, апявалі прыроду, шырокія, бязмежныя стэпы. Творы таленавітых апынулі і кампазітараў-меладыстаў Абая Кунанбаева, Жаў Муса, Біржана, Даўлеткерая, Дзіны Нурпеісавай, Курмангазы, імя якога носіць аркестр, і іншых, мелі шырокае распаўсюджанне ў Казахстане. Цяпер гэты творы разам з усёй музычнай творчасцю таленавітага казахскага народа паслужылі асновай для шырокага росквіту казахскай савецкай музычнай культуры.

Сярод народных музычных казахскіх інструментаў ёсць два асноўныя інструменты — домбра (шчыпковы інструмент) і кобыз (смычковы). Гэтыя раманізаваныя інструменты, на аснове якіх пабудаваныя прымаць семі домбраў і кобызаў — лікола, прымы, алыты, тэнары, басы і кантрабасы — і паслужылі асновай для стварэння цікавага аркестра, да якога далучаны ўдарныя інструменты — даўлас (тыпу літаўр) і ушаак (трыкутнік металічны). Адсутнасць духавых інструментаў і некаляра тэмбравая абмежаванасць лікалькі не зніжаюць добрага ўражання ад гучання аркестра. У складзе аркестра — выдатныя выканаўцы-віртуозы на домбрах — заслужаны дзеяч мастацтва Ж. Каламбаеў, заслужаныя артысты Казахстана — В. Мухітавіч і К. Жанталеў, майстры-віртуозы на кобызе — заслужаныя ар-

тысты рэспублікі Г. Байзітава, Г. Кайшыбаеў, лаўрат міжнароднага фестываля моладзі ў Берліне Ф. Балгаева і другія.

Праграмы канцэртаў аркестра ў Мінску вельмі разнастайныя. Дыржор Шамтон Кажаліеў паказаў высокую культуру і добры густ у трактоўцы багатай па амесце праграмы. Велічя гучыць пама аб Сталіне Дзіны Нурпеісавай, арыгінальна па амесце і форме праграма пама Брусілаўскага, прысвечанага 30-годдзю Казахскага, цікавыя і нацыянальна-каларычныя п'есы Курмангазы, п'есы савецкіх кампазітараў, якія пішучы свае творы для аркестра на аснове спалучэння ітанаўды савецкіх песень з інструментальнай народнай казахскай музыкой. Высокага ўзроста заслужыў пералажэнне для народнага аркестра твораў кампазітараў-каласікаў: Глінкі — «Вальс-фантазія» і «Памарыскага», Мусаргскага — «Галак», асобных твораў Чайкоўскага, Рахманінава, Дворжана, Моцарта, Ветховена і інш., якія ў выкананні аркестра, дзякуючы новаму спеасабаўванню каларыту, пакідаюць выключна добрае ўражанне.

Бадзёра і з добрым настроем гучыць у аркестры «Марш савецкай моладзі» Туліава. Праграма канцэртаў аркестра ўключае выступленні салістаў казахскай оперы Бенжатаева і слаўнай спявачкі, народнай артысткі СССР, лаўрата Сталінскай праміі Кулаш Байсейтавай, якія з велікім пачуццём і майстэрствам выконваюць у суправаджэнні аркестра творы казахскіх кампазітараў і народныя песні.

Канцэрты пры ўдзеле Кулаш Байсейтавай паказваюць росквіт музычнай культуры Савецкага Казахстана.

Іосіф ЖЫНОЎЧ, заслужаны артыст БССР.

На самадзейнай сцэне

Раёны Дом культуры ў Рудзенску праводзіць вялікую работу па разгорнутым мастацкай самадзейнасці ўсіх жанраў. У харавым, музычным і танцавальным гуртках, у духавых аркестрах і драматычным калектыве прымаюць удзел рабочыя, калгаснікі і вучні сярэдняй школы.

Да 1950 года драматычнага калектыва ў Рудзенску не было. Астатнія гурткі працавалі несістэматычна, ад выпадку да выпадку. У 1950 годзе ў Рудзенскі раённы Дом культуры прышоў новы загадчык С. Дайнека, у мінулым актыўны ўдзельнік і кіраўнік армейскай самадзейнасці. Па яго ініцыятыве першым раённым Доме культуры быў арганізаваны совет клуба, на якім было пастаўлена пытанне аб ажыццэненні работ самадзейнасці. Гурткі пачалі працаваць сістэматычна. У драматычным калектыве прыйшла ініцыятыва раённага цэнтра. Людзей, якія жадалі працаваць, было многа, а таму рашылі арганізаваць два калектывы: першы працаваў над п'есай В. Сабко «За другім фронтам», другі — над аднаактавым п'есамі.

Надаўна калектывы Рудзенскага раённага Дома культуры паставіў новы спектакль «Без віны вінаватыя» Астроўскага. Спектакль быў паказаны працоўным Рудзенска, Удм, Пухавіч, Шацілак і Душоры. Спектакль вызначыў пераважнасцю выканання.

Загадчыца галантарыйнага паха З. Круціцкая выконвае ролю Круціцкай. У Круціцкай-Круціцкай адчуваецца талат, неспраўнасць. Асабліва добра праводзіць Круціцкая сцэну ў Галчыцы (другі акт) і маналог (канец другога акта). Цікавы вобраз Галчыцы ў выкананні інспектара раёна О. Буденкі Галчыцы ў першым акце-пралогу — жанчына сардэчная, чулая, у другім акце — страціўшая розум старая.

Ролю Грыгорыя Назмакава іграе С. Дайнека.

З астатніх выканаўцаў трэба адзначыць Мурава — В. Карпачова, Мілаўцова — Я. Варанько.

Хоццэ пажадана драматычнаму калектыву Рудзенскага раённага Дома культуры не супакойвацца на дасягнутым, а працягваць работу над гэтым спектаклем. Асабліва важна пазбегнуць недахопаў у вымаўленні тэкста.

К. РУТШЭЙН.

На правах пасынка

Пісьмо ў рэдакцыю

Год назад у Барысаве была адкрыта сямігадовая музычная школа. У двух класах — фартэп'яна і баяна пачалі займацца 29 здольных хлопчыкаў і дзевяцінак. Школа іспытвала расце, павялічваецца колькасць жадаючых стаць яе вучнямі. У гэтым годзе ствароўца два фільмы, адзін з іх — у дзіцячых дамах № 2 і № 4.

Меркавалася адкрыць яшчэ клас скарпкі і народных інструментаў, але адсутнасць памешкання не дазваляе зрабіць гэтага. Замест таго, каб даць школе жылёвую плошчу, горьвыканком змясціў яе ў ад-

ным з класных пакоў школы № 5. Там яна знаходзіцца і па сёнешні дзень. Частая-ж наведванні горьвыканкома дырэктарам тав. Чалоўскім пакуль што не даюць адчувальна вынікаў.

І-га верасня ў школе пачаўся заняткі. Укамплектаваныя дзесцімі рабочымі, служачымі і калгаснікаў, школа павінна стаць цэнтрам падрыхтоўкі музычных кадраў для горада і раёна. Выканаль-жа гэта яна зможа толькі тады, калі будучы створаны ўмовы для яе нармальнай работы.

Е. ЛУКОЎСКІ.

г. Барысаў.

Як „адпачываюць“ у Ашмянах

Пад такім загалоўкам у нумары «Літаратура і мастацтва» ад 9 жніўня змешчана пісьмо нашата чытача С. Цярэшчанкі аб тым, што ў доме адпачынку «Ашмяны» дрэнна наладжаны адпачынак працоўных.

Маладзечанскае абласное Упраўленне кінафіліякі паведаміла, што факты, указаныя ў пісьме т. Цярэшчанкі аб непаладах

у кінабаслужоўванні адпачываючых, поўнасцю павярдзіліся.

Абласным аддзелам кінафіліякі прыняты адпаведныя меры для палепшэння абслугоўвання адпачываючых.

Рэдакцыя газеты «Літаратура і мастацтва» чакае таксама разважання і ад Управлення курортаў, санаторыяў і дамоў адпачынку ВЦСПС па БССР.

Рускі драматычны тэатр—да дэкады

Сёння, 30 жніўня, спектаклем «Варвары» (па п'есе М. Горькага, пастаноўка В. Фёдарова), пачынаецца новы сезон у Дзяржаўным рускім драматычным тэатры БССР.

Тэатр пачынае асенне-зімовы сезон пасля гастролі ў Брэсце, Гродна, Баранавічах і раённых гэтых абласцей.

Гадоўны рэжысёр тэатра, заслужаны дзеяч мастацтва Туркменскай ССР В. Фёдарав у гуртках з нашым супрацоўнікам паведаміў:

Калектыву рускага тэатра рыхтуецца дэкада беларускай літаратуры і мастацтва ў Мінске. Тэатр паказа ў сталіцы нашай разлічым спектаклі: «Варвары» М. Горькага, «Кароль Лір» В. Шэкспіра. Сучасная тема будзе прадастаўлена ў спектаклях па п'есах «Калі разыходзіцца шляхі» А. Маўзона, «Людзі на рыштваннях» В. Палескага.

У аснову п'есы «Калі разыходзіцца шляхі» пакладзена барацьба перадавой наватарскай думкі канструктараў станбабудавнічага заводу супраць адсталых поглядаў.

П'еса В. Палескага «Людзі на рыштваннях» прысвечана інжынерам і стаханавцам гарадскога будаўніцтва. Гэты твор з'яўляецца новай редакцыяй п'есы «Песня лашых сардэў», якую аўтар дапоўніў новымі карцінамі, дапрацаваў цэнтральныя вобразы і зрабіў больш дзейнымі драматычнымі канфілікты.

П'есу «Калі разыходзіцца шляхі» ставіць В. Фёдарав, які таксама рыхтуе дэкады спектакль «Кароль Лір».

Пастаноўка спектакля «Людзі на рыштваннях» даручана маладому рэжысёру А. Нікіціну.

У дэкадных спектаклях побач з вядомымі майстрамі мастацтва актыўны ўдзел прымае таленавітая моладзь.

Сіламі маладых артыстаў і рэжысёраў ў канцы верасня будзе выпушчаны спектакль аб дружбе савецкіх школьнікаў па п'есе «Яе сябры» В. Розава (пас аноўна А. Нікіціна).

„Мазепа“ на беларускай сцэне

(Новая пастаноўка тэатра оперы і балета)

П. Чайкоўскі напісаў оперу «Мазепа» ў 1881—1882 г., у перыяд свай творчай сталасці. «Мазепа» — сёмай опера кампазітара. У аснову яе пакладзены сюжэт павы Пушкіна «Палтава», у якой адлюстраваны сапраўдныя гістарычныя падзеі 1708—1709 гадоў. Змюшчык гетман Мазепа, аб'яднаўшы вакол сябе реакцыйныя сілы украінскай арыстакратыі, выступіў супраць цара Пятра I, каб адварца Украіну ад Расійскай імперыі і стварыць «самастойную» украінскую дзяржаву. З гэтай мэтай Мазепа перайшоў на бок шведскага караля Карла XII, які ваяваў тады з Расіяй. Падзеі разгарнуліся далей так, што Карл XII быў разгромлены рускімі войскамі ў гістарычнай бітве пад Палтавай. Карл XII і Мазепа ганебна ўцякаюць пасля разгрому.

Лібрэта «Мазепы» было напісана пазам і фельетаністам В. П. Бурноніным для кампазітара і вядомага віланчаліста К. Ю. Давыдава.

Стварыўшы большую частку музыкі, Давыдаў, аднак, адмовіўся завяршыць работу над операй і перадаў лібрэта «Мазепы» Чайкоўскаму. Чайкоўскі не адразу пачаў работу над операй.

Жадаецца спалучыць асабістую драму Марыі з іпічнымі карцінамі Палтаўскага бітвы, з гістарычнай барацьбы і гібелі лютых Мазепы спачатку стрымлівала яго. Але хутка Чайкоўскі захапіўся некаторымі карцінамі і вершамі і пачаў пісаць оперу са сцены паміж Марыяй і Мазепай, якая без змен перанесена з паэмы ў лібрэта.

Прэм'ера «Мазепы» адбылася ў Маскве ў Вялікім тэатры 3 лютага 1884 года. Паводле патрабаванняў першата выканаўцы партыі «Мазепы» — барытона Б. Корсава Чайкоўскі напісаў пачынаючы пранікнёны арыяна «О, Марыя», якое з'яўляецца самым натхнёным і лонным месцам на ўсёй оперы.

Гэтымі днямі ў беларускім тэатры оперы і балета адбыўся паказ оперы «Мазепа». Пастаноўшчык Л. Александровіч здолела стварыць цікавы, хваляючы спектакль.

Найбольш закончаны і прайдзены вобраз Кучубея ў выкананні М. Званова. Валодаючы прыгожым па тэмбру голасам і добрай дыкцыяй, артыст правіў усю партыю з вялікай пераканальнасцю і мастацкай сілай. Самае моцнае ўражанне робіць сцэна Кучубея і Орыкі ў пяніцы. Вельмі выразна Звановаў праспяваў «рака каз аб трох сябрах».

Добра правяда Р. Млодзх надаваў складаную ў вакальных адносінах партыю Марыі. Салістка стварыла мяккі і лірычны вобраз дачкі Кучубея. Асабліва добра быў выкананы арыяна і калыханка.

Лірычным, лірычным сцэны ім выкананы без належнай усхваляванасці. Асабліва гэтага нехалае ў пяцічым пранікнёным арыяна «О, Марыя».

Артыстка Г. Ціпава не адоледа ў поўнай меры раскрыць трагічны вобраз Любові — жонкі Кучубея. Нервова прыкметна і прамерна ўтрыманна драматычна асобных сцен прыкметна анізілі вобраз Любові, зрабілі яго фальшывым. Ціпава правяла сваю партыю на фарсраваным гучанні, у выніку чаго дыкцыя была настолькі няяснай, што слухачу да-

вадзілася самому адгадавацца аб амесце вакальнай партыі.

Зусім недавальняюча правіў партыю Андрэя І. Сайкоў. Пастаноўшчыкі оперы дапусцілі памылку, даручыўшы яму выкананне партыі Андрэя, напісанай у высокай, напружанай тэстурі. Гэтая партыя безумоўна не ў характары голасу Сайкова. Сайкоў у сцене падыймае Мазепы і Андрэя не адолеў перадаць настрою ў пранікнёнай арміі «У баі крывавым».

Артысты А. Бялоў (Орык), В. Бруй (Іскра) і В. Мегарскі (п'яны казак) правялі свае партыі ў вакальным і сцэнічным плане адвальняюча.

Мастацкае афармленне спектакля (мастак С. Нікалаў) зроблена з веданнем эпохі, з добрым густам. Але добра напісаны дэкарацыі часам традцць свой эффект ад слабага асветлення асобных сцен. Напрыклад, сцэна ў доме Кучубея (1 карціна, 2 дзея) настолькі прымяна асветлена, што цяжка адрозніць творы артыстаў. «Палтаўскі бой» патрабуе некалькіх ажульнення нямых карцін, якія ўнікаюць на фоне музыкі.

Дыржор Л. Любімаў дакладна і карэктна раскрыў партытуру оперы. Але ўсё-ж неабходна ўраўнаважыць гучанне аркестра такім чынам, каб ён прамернай сілай гучання не заглушаў салістаў і хор, а таксама трэба дамагацца ансамбля ў выкананні. Напрыклад, хор у першай дзеі прыкметна адставаў ад аркестра. Тое-ж самае наглядальна і ў сцене пакарання, — хор і тут разыходзіўся з аркестрам. Мазепына сцэна з удзелам хора (хормайстар Н. Прысёў) і балета (балетмайстар К. Мулер) зроблены рэжысёрскі добра і дынамічна.

Пастаноўка «Мазепы» пераконвае ў тым, што калектывы тэатра оперы і балета створылі і ўдумліва паставілі да музычна-сцэнічнага ўвасаблення рускай класікі.

Р. ПУКСТ, кампазітар.

вадзілася самому адгадавацца аб амесце вакальнай партыі.

Зусім недавальняюча правіў партыю Андрэя І. Сайкоў. Пастаноўшчыкі оперы дапусцілі памылку, даручыўшы яму выкананне партыі Андрэя, напісанай у высокай, напружанай тэстурі. Гэтая партыя безумоўна не ў характары голасу Сайкова. Сайкоў у сцене падыймае Мазепы і Андрэя не адолеў перадаць настрою ў пранікнёнай арміі «У баі крывавым».

Артысты А. Бялоў (Орык), В. Бруй (Іскра) і В. Мегарскі (п'яны казак) правялі свае партыі ў вакальным і сцэнічным плане адвальняюча.

Мастацкае афармленне спектакля (мастак С. Нікалаў) зроблена з веданнем эпохі, з добрым густам. Але добра напісаны дэкарацыі часам традцць свой эффект ад слабага асветлення асобных сцен. Напрыклад, сцэна ў доме Кучубея (1 карціна, 2 дзея) настолькі прымяна асветлена, што цяжка адрозніць творы артыстаў. «Палтаўскі бой» патрабуе некалькіх ажульнення нямых карцін, якія ўнікаюць на фоне музыкі.

Дыржор Л. Любімаў дакладна і карэктна раскрыў партытуру оперы. Але ўсё-ж неабходна ўраўнаважыць гучанне аркестра такім чынам, каб ён прамернай сілай гучання не заглушаў салістаў і хор, а таксама трэба дамагацца ансамбля ў выкананні. Напрыклад, хор у першай дзеі прыкметна адставаў ад аркестра. Тое-ж самае наглядальна і ў сцене пакарання, — хор і тут разыходзіўся з аркестрам. Мазепына сцэна з удзелам хора (хормайстар Н. Прысёў) і балета (балетмайстар К. Мулер) зроблены рэжысёрскі добра і дынамічна.

Пастаноўка «Мазепы» пераконвае ў тым, што калектывы тэатра оперы і балета створылі і ўдумліва паставілі да музычна-сцэнічнага ўвасаблення рускай класікі.

Р. ПУКСТ, кампазітар.

Сцэна з I акта оперы Чайкоўскага «Мазепа». Фота І. Салавейчыка.

Спектаклі для калгаснікаў

Тэатр імя Янкі Купалы арганізоўвае выязныя спектаклі для калгаснікаў. У Дамах культуры Халопеніцкага і Крупецкага раёнаў тэатр паказаў «Пяноць жаваранкі».

Калектывы тэатра наведвае Вілейка, Слуцк, Старыя Дарогі, Чэрвень, Плесчаніца.

Дзяржынск і Бягомль. Хлеббароб будучы паказаны п'есы беларускіх драматургаў К. Крапівы «Пяноць жаваранкі» і «Кто смеіцца апошнім», А. Куцара «Гэта было ў Мінску» і інш.

ПА ПРАЎКА

У артыкуле «Слова застаецца за народам», які змешчаны ў нашай газеце (№ 33 ад 16 жніўня г. г.), другі абзац першай калонкі трэба чытаць:

«Прадажная кліка Адэнаўра, нягледзячы на рашучы пратэст вясмы і лішнім мільёнаў немцаў, які выкасаўся ў часе вяртання апытацца за дэмілітарызацыю Заходняй Германіі і заключэнне мірнага дагавору...» і далей, як у тэксце.

Галоўны рэдактар Васіль ВІТКА. Рэдакцыйны наліг: Зайр АЗГУР, Уладзімір АЛОУНІКА, Алесі БАЧЫЛА (намеснік галоўнага рэдактара), Васіль БУРНІСАУ, Настас'я ГУБАРЭВІЧ, Ірына ЖДАНОВІЧ, Павел КАВАЛЕУ, Аляксей КУЛАКОЎСкі, Пётр ПАНЧАНКА.